

XXIII Міжнародна Чугаєвська конференція з координаційної хімії

XXIII Міжнародна конференція з координаційної хімії, яка носить ім'я видатного вченого — хіміка Л.О. Чугаєва, відбулась 4–7 вересня цього року в Одесі. Конференція приурочена до двох знаменних подій: 70-річчя Першої всесоюзної наради з хімії комплексних сполук (1937), скликаної за ініціативою академіка І.І.Черняєва, та 100-річчя встановлення Л.О.Чугаєвим правила особливої стійкості комплексних сполук з 5- та 6-членними циклами. Організаторами конференції були Інститут загальної та неорганічної хімії ім. М.С. Курнакова РАН, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, Фізико-хімічний інститут ім. О.В.Богатського та Інститут загальної та неорганічної хімії ім. В.І.Вернадського НАН України, Одеський національний університет ім. І.І. Мечнікова.

Давно стало традицією проводити конференції в різних наукових центрах країн СНД. В шостий раз Чугаєвська конференція проходила в Україні, і вперше — в Одесі, що свідчить про визнання вагомого вкладу вчених-комплексників України К.Б. Яцимирського, М.С. Полуєктова, О.В. Богатського, В.А. Назаренка, В.В. Скопенка, С.В. Волкова і багатьох інших у розвиток сучасної координаційної хімії.

Цьогорічна конференція зібрала багато широко відомих провідних вчених у галузі координаційної хімії і наукової молоді, а саме — 460 делегатів — хіміків з Росії, України, Білорусі, Молдови, з різних наукових центрів Франції, Чилі та Польщі, серед яких 21 член національних академій наук, 43 доктора наук. Було представлено 33 пленарних, 97 секційних (три секції, у тому числі молодіжна — 36 доповідей) та 556 стендових доповідей, присвячених таким актуальним проблемам, як методи синтезу, будова, властивості і самоорганізація координаційних сполук, молекулярний дизайн нових матеріалів із заданими властивостями, активація молекул (каталіз) координаційними сполуками, а також прикладним аспектам координаційної хімії — матеріалознавству, екології, медицині, сільському господарству тощо.

Доповіддю “Чугаєвским совещаниям по химии комплексных соединений — 70 лет” конференцію відкрив її голова, академік РАН М.Т. Кузнецов. Він проаналізував історію розвитку даного науко-

вого форуму, який став значною подією для хіміків країн СНД. Найбільш актуальні проблеми сучасної координаційної хімії, які визначили, по суті, концептуальну направленість всієї конференції, були відображені у доповідях академіка НАН України С.В. Волкова “Координационная химия — структурно-кардинальный путь конденсации материи и функционирования жизни”, академіків РАН С.М. Алдошина “От фотохромных молекул к фотохромным магнитным материалам”, А.І. Коновалова “Полифункциональность каликсаренов как основа для разнообразных металлокомплексных на их основе”, О.Г. Синяшина “Молекулярный дизайн принципиально новых фосфиновых лигандов и их комплексов с переходными металлами” і члена-кореспондента РАН В.М. Новоторцева “Современная магнетохимия полиядерных комплексов переходных металлов”.

Слід відмітити принципово нові результати досліджень природи хімічного зв'язування у координаційних сполуках, їх будови і властивостей, які представлені членами-кореспондентами РАН М.Ю. Антипіним і В.І. Овчаренком та професором М.П. Бубновим. Теоретичні та прикладні аспекти активації органічних і неорганічних субстратів моно- і поліядерними (у тому числі “гігантськими” кластерами і фулеренами) комплексами та біокомплексами металів обговорені у доповідях члена-кореспондента РАН В.Ю. Кукушкіна, членів-кореспондентів НАН України Г.О. Ковтуна і В.І. Пехньо, професорів Т.Л. Ракитської, К.Н. Гаврилова та ін.

Суттєва частина пленарних і секційних доповідей (В.П. Федін, Я. Липковський, В.О. Коган, С.П. Громов, Я.З. Волошин, В.М. Козозей, О.А. Сидоров, О.Й. Койфман, Ю.В. Кокунов, В.О. Гельмбольдт, Ю.Г. Горбунова, І.О. Фрицький, К.Ю. Жижин, І.Й. Сейфулліна, Ю.В. Коровін, О.Р. Мілаєва, О.В. Штеменко, О.А. Варзацький, І.О. Луценко, А.М. Макаревич, О.А. Малініна, С.Є. Соловійова, Г.К. Фукін, Ю.Б. Іванова, Н.Ж. Мамардашвілі, Н.Ш. Лебедева, О.Ю. Фурсова, С.П. Петросянц, Ю.О. Губарев, Р.Р. Заїров, С.В. Колотілов та ін.) були присвячені розгляду синтетичних підходів одержання на основі металокомплексів нових супер- і супрамолекулярних систем, особливостей їх будови, структури, реакційної здатності і властивостей (у тому числі біологічної активності), які

обумовлюють перспективу використання таких сполук у хімічній технології, аналітичній хімії, медицині, матеріалознавстві і т.п.

На думку всіх виступаючих на церемонії закриття конференції, аналіз представлених робіт свідчить, що найбільш вагомими результатами досягнуті при виконанні фундаментальних і прикладних досліджень у рамках міжнародних комплексних програм, передбачаючих тісну кооперацію та співробітництво фахівців суміжних галузей науки і техніки. Високий науковий рівень доповідей, широта їх тематики і активна участь молоді в XXIII Міжнародній Чугаєвській конференції об'єктивно відображають поступову динаміку розвитку координаційної хімії в країнах СНД, які успішно долають кризу 90-х років минулого століття.

За значний вклад у розвиток координаційної хімії й успіхи у науковій творчості пам'ятні медалі академіка І.І. Черняєва були вручені членам-кореспондентам РАН В.І. Овчаренку і В.Ю. Кукушкіну, кандидату хімічних наук О.В. Ладо, аспірантам Є.В. Говору і О.В. Котовій, а пам'ятні медалі академіка Л.О. Чугаєва — академікам РАН С.М. Алдошину і О.І. Коновалову, члену-кореспонденту НАН України Г.Л. Камалову, профе-

сору І.Й. Сейфулліній та кандидату хімічних наук Б.М. Куліковському. Грамотами та пам'ятниками подарунками оргкомітет конференції нагородив 11 авторів кращих стендових доповідей.

Звертаючись до учасників конференції, академік РАН М.Т. Кузнецов побажав їм подальшої плідної праці, висловив надію на укріплення творчих контактів між колегами з різних наукових шкіл, працюючих у галузі координаційної хімії, і від імені оргкомітету висловив особливу вдячність керівництву і співробітникам Фізико-хімічного інституту ім. О.В. Богатського НАН України та Одеського національного університету ім. І.І. Мечнікова, усім членам локального оргкомітету за прекрасно організовану роботу конференції.

Учасники конференції з вдячністю оцінили допомогу КБ "ПОРТО-ФРАНКО", концерну "ВЕСТА", ВАТ "СЕВЕРТРАНС", ВАТ "ІНТЕРХІМ", АТ "ОДЕСАГАЗ", концерну "ВЕСЕЛКА", МГК "ТРАНСФОРВАРД" та інших спонсорів, без матеріальної і фінансової підтримки яких успішна підготовка і проведення на високому рівні XXIII Міжнародної Чугаєвської конференції з координаційної хімії були б утруднені.

Ю.В.Коровін, Л.Б.Коваль

XXI Українська конференція з органічної хімії

1–5 жовтня в Чернігові на базі Чернігівського державного технологічного університету (ЧДТУ) та Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка (ЧДТУ) відбулась XXI Українська конференція з органічної хімії.

В конференції взяли участь біля 300 вчених з усіх регіонів України та зарубіжні гості з Росії, Білорусі, Франції, Латвії. Були заслухані 8 пленарних доповідей провідних вчених України з актуальних проблем сучасної органічної хімії, 57 усних доповідей з результатами новітніх досліджень, серед них 32 доповіді представників Національної академії наук України, 20 — представників вузівської науки, 3 — співробітників галузевої науки, 2 доповіді вчених з Росії і Франції і більш ніж 300 стендових доповідей.

Аналіз представлених робіт дозволяє зробити обґрунтовані висновки стосовно сучасної ситуації з розвитком органічної хімії в Україні.

Найбільш поширеною і такою, що детально вивчається в Україні, в останні роки є хімія ге-

тероциклічних сполук. У першу чергу це пов'язано з високою і різноманітною біологічною активністю гетероциклів, проте інші сфери використання цих сполук також досліджуються в Україні. Ілюстрацією до сказаного можуть бути пленарні лекції академіка НАН України С.А. Андронаті (ФХІ НАНУ, Одеса) і д.х.н. О.О. Іщенка (ІОХ НАНУ, Київ), в яких були розглянуті властивості гетероциклічних сполук як снодійних речовин і як поліметинових барвників відповідно. Хімії природних та модифікованих флавоноїдів була присвячена пленарна лекція члена-кореспондента НАН України В.П. Хілі (КНУ).

Цікаві узагальнюючі доповіді з успіхів у хімії конденсованих хіназолінів були представлені професором В.О. Ковтуненком (КНУ). Про дослідження у хімії халконів йшлося у виступі професора В.Д. Орлова (ХНУ).

Більшу частину доповідей і стендових повідомлень, присвячених хімії гетероциклічних сполук, становили роботи з отримання гетероциклів